

Ruokaviraston raportti

Siemenkaupan markkina- valvonnan ja sertifiointin raportti 2025

[415/00.01.02.00.01/2026](#)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys: 12.05.2026	Asianumero: 415/00.01.02.00.01/2026.
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Elintarvikeketjulinja, kasvintuotannon osasto , siemenyksikkö
Hyväksyjä:	Leena Pietilä
Laatija/laatijat:	Ritva Vallivaara-Pasto, Terhi Puisto
Lisätietoja:	

Sisällys

1	ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA.....	3
2	SIEMENKAUPAN MARKKINAVALVONTA JA MAAHANTUONTI	4
2.1	Valvontasuunnitelman toteutuminen	4
2.2	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus	6
2.2.1	Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	6
2.2.2	Puutteiden analyysi.....	7
2.3	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet.....	8
2.3.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen.....	8
2.3.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	8
2.3.3	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	9
2.4	Toiminnan resurssit	10
2.5	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	10
2.6	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan.....	11
3	GM-VALVONTA.....	11
4	SIEMENTEN SERTIFIONTI.....	12
4.1	Kylvösiementen sertifiointi-, viljelystarkastus- sekä kenttäkoetoiminta.....	12
4.2	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus	13
4.2.1	Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	13
4.2.2	Puutteiden analyysi.....	13
4.3	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet.....	14
4.3.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen.....	14
4.3.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	15
4.3.3	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	15
4.4	Toiminnan resurssit	16
4.5	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	16
4.6	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan.....	17
5	SIEMENPAKKAAMOTOIMINTA.....	17
5.1	Pakkaamojen hyväksymismenettely	17
5.2	Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet.....	18
5.2.1	Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen.....	18
5.2.2	Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	18
5.3	Toiminnan resurssit	18
5.4	Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute	18
5.5	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan.....	18
6	LAJIKKEET	19
6.1	Lajikkeiden rekisteröinti	19
6.2	Lajiketestaustoiminta (DUS).....	19
6.2.1	Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus.....	19
6.2.2	Muutokset seuraavien vuosien toimintaan	19
7	MUUTOSTRENDIT SIEMENTARKASTUKSESSA	20

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Kaiken markkinoitavan siemenen on oltava virallisesti sertifioitua tai hyväksyttyä. Asiakas tekee aina aloitteen siemenerän sertifiointimiseksi. Sertifiointiprosessiin kuuluvat siementuotannossa olevien peltojen viljelystarkastukset, virallinen näytteenotto, laboratorio- ja kenttäkoetarkastukset, siemenerien sertifiointi ja vakuustodistusten painaminen. Sertifiointiprosessiin kuuluvat kiinteästi myös pakkaamoiden hyväksyntä, viljelystarkastajien ja näytteenottajien koulutus, valtuutus ja valvonta. Uusille kasvilajikkeille suoritettava lajiketestausta liittyy läheisesti siementarkastusprosessiin.

Siementen sertifiointin vaikuttavuutta koskevana strategisena tavoitteena on varmistaa, että markkinoilla olevat siemenet ovat sertifioituja ja näin täyttävät säädöksissä asetetut laatuvaatimukset. Tällä tavoin voidaan vahvistaa kotimaista ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta.

Sertifiointi takaa sen, että markkinoilla oleva kylvösiemen on oikeaa lajiketta, laadullisesti hyvää ja varmistaa omalta osaltaan pelloilta korjattavan sadon määrää ja laatua. Sertifioimattoman siemenen kauppa on osa harmaata taloutta, vaikuttaa lajikejalostajien saamiin korvauksiin jalostustyöstä ja saattaa vaikuttaa omalta osaltaan viljelijän saaman sadon määrään ja laatuun. Toimiva siemenen markkinavalvonta on siemenpakkaamoiden, siementuottajien ja kasvinjalostajien etu. Ajan kuluessa sertifioimattoman siemenen kauppa voi vaikuttaa huoltovarmuuteen ja ruokaturvaan.

Kaikki sertifiointiin tulevat erät saatiin sertifioitua kevään aikana. Koulutuksia pidettiin paljon etänä. Harjoittelijoita palkattiin kesäksi kolme korkeakouluopiskelijaa. Resurssien vähäisyys on johtanut siihen, että toimitusajat venyvät pidemmiksi kuin mihin siemenala on tottunut. Henkilöstön liikkuvuutta eri toimintojen välillä vahvistettiin ja priorisoinnein pyrittiin varmistamaan koko prosessin toimintaa. Henkilökuntaa siirtyy kiireaikojen mukaan myös siemenyksikön ja siemenlaboratorion välillä.

Kasvukauden sääolosuhteet olivat vaihtelevat. Kylvöille päästiin koko maassa pääsääntöisesti vasta toukokuussa. Hellejakso alkoi heinäkuun puolivälin paikkeilla ja jatkui elokuulle. Kasvukaudella sademäärissä oli eri alueilla vaihtelua kuivuudesta ukkossateisiin. Puinnit venyivät sateiden takia, mikä vaikutti syysviljojen kylvöalaan.

Myytävää siementavaraa tuli melko runsaasti koko maata tarkasteltaessa, mikä on hyvä, sillä keväällä 2025 varastot myytiin vähiin. Viljojen laatu oli keskimäärin tavanomaisella tasolla, ohralla itävyys oli keskimääräistä parempi. Kokonaisuudessaan siemenen itävyys oli tavanomaisella tasolla.

Siemensertifiointimäärät olivat hyvällä tasolla. Vuonna 2025 viljakasvien siementä sertifioitiin 71 000 tn, kun vuosina 2022-2024 sertifioitiin keskimäärin 68 000 tn. Nurmi- ja rehu- kasvien siementä sertifioitiin vuosina 2022-2024 keskimäärin 8 700 tn ja vuonna 2025 9 200 tn. Siemenperunaa sertifioitiin keskimääräistä enemmän, vuonna 2025 sertifioitiin 24 700 tn siemenperunaa ja 2022-2024 keskimäärin 21 800 tn. Sertifioidun siemenen kauppa kävi myös Suomen rajojen ulkopuolelle.

Lajikeluetteloön hyväksyttiin pohjosiin kasvuolosuhteisiin soveltuvia lajikkeita, joista suurelle osalle lajiketestausta (DUS) tehtiin Ruokavirastossa.

Siemenkaupan markkinavalvonnan tavoitteena on, että markkinoilla olevat siemenet täyttävät siemenlain mukaiset vaatimukset. Tavoitteena on myös, että alalla toimivat toimijat tuntevat säädökset ja sitä kautta myös markkinoitavien siementen vaatimukset täyttyvät.

Markkinavalvontaa tekevät ELY-keskukset, joiden teemoittaminen jatkui. Valvonnan painopisteitä tarkistettiin ja erityiskohteena oli herneen siemenen siemenkauppa. Osa valvonnoista tehtiin etänä. Etäkaupan valvonnan ja rikollisuuden torjumiseen liittyvien valvontamenetelmien kehittämiseen osallistuttiin aktiivisesti. Valvontanäytteenotto kohdistettiin ulkomaisiin siemeneriin.

Avoimessa tiedossa julkaistaan reaaliaikaista tilastotietoa siemensertifiointista ja siihen liittyvistä osa-alueista siementoimijoille, muille viranomaisille, oppilaitoksille, neuvojille ja muille asiasta kiinnostuneille. Viestintää harjoitettiin aktiivisesti ja neljä kertaa vuodessa julkaistiin siemenuutiset.

2 SIEMENKAUPAN MARKKINAVALVONTA JA MAAHANTUONTI

2.1 Valvontasuunnitelman toteutuminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa on käytössä teemoittaminen eli siementen, rehujen ja lannoitteiden valvonnan resurssit jaetaan vuorovuosina eri ELY-keskuksille. Vuonna 2025 siemenkaupan markkinavalvonnan teema-ELYjä olivat Etelä-Savo, Häme, Keski-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa ja Uusimaa. Teema-ELY-keskuksille suunnataan runsaasti resursseja ja näissä on tavoitteena tehdä normaalia enemmän siemenkaupan markkinavalvontaa. Muilla ELY-keskuksilla oli vain vähän resursseja käytössä siemenkaupan markkinavalvontaan.

Valvonnan painopisteenä vuonna 2025 olivat sertifioidun siemenen tietoverkoissa tapahtuvan markkinoinnin seuranta ja valvonta, valvontanäytteenotto ulkomaisista puhtaista siemenieristä, herneen siemenen alkuperävalvonta sekä hylättyjen kauppaerien käytön valvonta. Käytössä olevien resurssien salliessa tehtiin siemenliikkeiden ja –pakkaamojen valvontaa sekä saatettiin alueen toimijoiden rekisteritietoja ajantasalle. Yhtenä valvonnan osa-alueena oli myös tiedotus, koulutus ja neuvonta siemenen markkinoinnin vaatimuksista.

ELY-keskusten välisissä valvontojen toteutumisasteissa oli hienoista hajontaa. Valvontasuunnitelman toteutumisasteen keskiarvo oli korkea 101 %. Valvontasuunnitelman toteutumisprosentit ELY-keskuksittain löytyvät taulukosta 7.

Kaikki suunnitellut hylättyjen kauppaerien sadon käytön valvonnat toteutettiin. Hylättyjen kauppaerien sadon käyttöä valvottiin kirjallisesti 65 kauppaerästä.

Valvontanäytteenotto kohdistui pääasiassa ulkomaisiin puhtaisiin siemeneriin, joita otettiin 26 kpl. Näytteistä tutkittiin itävyys ja puhtaus. Erilaisia valvonta- ja reklamaationäytteitä otettiin yhteensä 33 kpl (Taulukko 1).

Taulukko 1. Valvonta- ja reklamaationäytteiden määrät vuosina 2021 - 2025.

Lajiryhmä/ Näytetyyppi	2021	2022	2023	2024	2025
Viljakasvit	1	1	-	5	4
Nurmi- ja rehu- kasvit	1	1	-	2	17
Öljy- ja kuitukasvit	-	-	1	1	6
Seokset	1	18	19	24	-
Vihanneskasvit	53	48	-	13	-
GMO	4	5	4	4	6

Siemenkaupan valvontaa tekivät ELY-keskusten tarkastajat ja Ruokaviraston oma tarkastaja. Toimijoihin kohdistuvia tarkastuksia tehtiin Ruokavirastossa ja ELY-keskuksissa yhteensä 327. Valvonnan resurssia kohdennettiin tämän lisäksi myös siemenilmoitusten seurantaan internetissä, tiedotukseen sekä toimijoiden koulutukseen. Edellisvuoteen verrattuna tarkastuksia tehtiin enemmän (Taulukko 2). Siemenpakkaamoihin ja viljelijöihin kohdistettiin vuonna 2025 enemmän tarkastuksia ja vähittäiskauppaan sekä yksityisiin myyjiin hieman vähemmän tarkastuksia kuin vuonna 2024. Ulkomaisten siemenerien valvonta- ja reklamaationäytteenotto sekä hylättyjen kauppaerien sadon käytön valvonta kohdistuivat pääasiassa siemenpakkaamoihin. Viljelijöihin kohdistuvat tarkastukset tehtiin pääasiassa kirjallisina herneen siemenen alkuperän valvontoina.

Taulukko 2. Valvontatarkastusten määrät vuosina 2024 - 2025.

	Valvontatarkas- tukset, yhteensä	Valvontatarkas- tukset, ELY-keskukset	Valvontatarkas- tukset, Ruokavirasto	Valvontatarkas- tukset, yhteensä
Vuosi	2024	2025	2025	2025
Määrä	kpl	kpl	kpl	kpl
Siemenpakkaamot	13	36	6	42
Siemenliikkeet	35	36	-	36
Viljelijät	115	143	20	163
Vähittäis- ja torikauppa, yksityiset myyjät ym.	114	73	13	86
Yhteensä	277	288	39	327

Maahantuonti tasaantui vuoden aikana. Toimijat ja yksityiset maahantuojat tunsivat hyvin muuttuneet kasvinterveystodistukset ja toivat maahan eriä, jotka olivat säädösten mukaisia. Yksityinen tuonti väheni jo edellisenä vuonna ja yksityiset maahantuojat osasivat tarvittaessa hankkia kasvinterveystodistuksen. Neuvontaa toimijoille ja yksityisille maahantuojille jatkettiin ja nettisivuja selkeytettiin. Tuonti-ilmoituksia tehtiin 30 (taulukko 3). Tuontilupia myönnettiin 11 kappaletta lähinnä koetarkoituksiin, jalostukseen ja DUS-testaukseen.

Taulukko 3. Kylvösiementen tuonin tarkastusmäärät tarkastuskohteittain vuosina 2021-2025.

Tarkastuskohde	2021	2022	2023	2024	2025
Tuontitodistusten hyväksymistarkastuksia	609	569	519	491	518
Tuonti-ilmoituksia	36	49	42	13	30
Tuontilupia	10	12	9	6	14

2.2 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

2.2.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Siemenkaupan markkinavalvonnassa puutteita havaittiin taulukon 4 mukaisesti yhteensä 100 kpl. Eniten puutteita esiintyi toiminnan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnissä sekä sertifioidun siemenen markkinoinnissa. Ulkomaisten siemenerien itävyys ei täyttänyt laatuvaatimusta 6 siemenerän osalta.

Taulukko 4. Siemenkaupan markkinavalvonnassa 2025 havaitut puutteet.

Kpl	Puutteen kuvaus
63	Ilmoitusvelvollisuus toimijarekisteriin laiminlyöty
21	Markkinoitu sertifioidun siementä
4	Tiedostonpitovelvollisuus laiminlyöty / tiedostonpidossa puutteita
5	Siementen myyntipakkauksissa puutteita
1	Siementen varastoinnissa puutteita
6	Siemenerän laatuvaatimukset eivät täyttyneet

140 viljelijälle lähetettiin selvityspyyntö, joka koski vuonna 2024 käytettyjen herneen siementen alkuperää. Valvonta kohdistui yhteensä noin 1 444 hehtaarin viljelyksillä käytettyyn siemeneen. Selvityspyyntöjen vastausten perusteella kohdistettiin tarkempaa valvontaa seitsemään siementen markkinoijaan, joista viisi sai hallinnollisen seuraamuksen sertifioidun siemenen markkinoinnista. 12 % viljelijöistä oli käyttänyt ostamaansa rehuhernettä siemeneksi. Valvonnan tulosten kattavuutta ja vaikuttavuutta laski hieman se, että viisitoista viljelijää ei vastannut selvityspyyntöön ja 21 viljelijältä ei saatu joko lainkaan tai saatiin vain osittain pyydetyt kuitit.

Hylättyjen kauppaerien käytön valvonnassa väärinkäytöksiä ei havaittu.

Toimijarekisterin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntejä havaittiin 63 kpl. Laiminlyöntien runsaus johtui siitä, että toimijat eivät olleet ilmoittaneet toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Laiminlyönnit tulivat ilmi valvontakäynneillä. Siemenalan toimijoiden määrä pysyi lähes samana Ruokaviraston rekisterissä (Taulukko 5).

Taulukko 5. Toimijarekisteriin kuuluvien toimijoiden lukumäärä vuosina 2021 - 2025.

Toimijat, kpl	2021	2022	2023	2024	2025
Toimijoiden lukumäärä 31.12.	2011	2091	2067	2310	2321
Rekisteriin liittyneitä	227	130	39	298	109
Rekisteristä poistuneita	149	50	63	55	98
Muutos-%	+4	+4	-1	+12	+0,5

Maahantuotavat siemenet täyttivät pääosin asetetut vaatimukset. Ammattimaiset toimijat tuntevat lainsäädännön vaatimukset ja tilaavat eriä, jotka täyttävät vaatimukset. Epävarmoissa tilanteissa toimijat varmistavat vaatimusten täyttymisen Ruokavirastosta ennen siementen maahantuontia, jotta siemeniä ei jouduta palauttamaan tai tarkastamaan uudelleen. Puutteita esiintyi lähinnä kasvinterveystodistusten osalta. Kaikki toimijat eivät muistaneet siemeniä tilatessaan, että kasvinterveystodistuksen täytyy olla lähetyksen mukana. Lisäksi puutteita esiintyi toimijoiden kirjatessa tietoja TracesNT järjestelmään. Kasvinterveystodistusta vaativien lajien tuonti on mahdollista vain sallittuihin rajatarkastusasemiin. Yksityisiltä maahantuojilta puuttui myös kasvinterveystodistuksia, jolloin tuonti ei ollut mahdollista.

2.2.2 Puutteiden analyysi

Siemenkaupan markkinavalvonnassa sertifioimattoman siemenen markkinointia havaittiin edellisvuotta enemmän, yhteensä 21 kpl. Markkinoinnista noin puolet oli viljelijöiden välistä markkinointia ja toinen puoli oli yksityishenkilöiden markkinointia erilaisissa Facebook-ryhmissä. Sertifioimattoman siemenen internetmarkkinoinnista aiheutuu riski, että se lisää ilmoittelua entisestään. Tästä syystä ilmoitteluun puuttuminen on tärkeää. Sertifioimattoman siemenen riskit ostajalle liittyvät siemenen lajikeaitouden, lajipuhtauden, itävyyden ja kasvinterveysriskeihin sekä hukkakauran leviämiskäyttöön. On myös mahdollista, että luomukelpoisuuden vaatimukset eivät toteudu luomutiloilla. Osa markkinoinnista tapahtuu tietämättömyydestä, mutta osassa tapauksista toimija on tietoinen siemenlain velvoitteista, mutta toimii silti vastoin lakia.

Ulkomaisten siemenerien lajipuhtaudet olivat hyvällä tasolla, mutta tutkituista siemenistä 26 % ei täyttänyt itävyyden laatuvaatimusta. Auringonkukan siemenistä yhdenkään valvontanäytteen itävyys ei täyttänyt laatuvaatimusta.

Herneen siemenen alkuperävalvonnassa havaittiin muutamia viljelijöiden välisiä sertifioimattoman siemenen kauppvoja. Sertifioimattoman siemenen suhteellisen runsas käyttö vaikuttaa kuitenkin johtuvan siitä, että viljelijät päättivät käyttää rehutavaraa siemeneksi. Tällöin viljelijä ottaa riskin laadun ja lajikesekaannusten suhteen.

Toimijoiden rekisteröitymiseen liittyvät puutteet johtuvat pääasiassa tietämättömyydestä tai unohduksesta. Puutteet aloitusilmoituksen tekemisen osalta johtavat siihen, että siemenen markkinointia ei pystytä valvomaan tasapuolisesti ja säännöllisesti, koska kaikki toimintaa harjoittavat eivät ole rekisterissä. Puutteet muutosilmoituksen tekemisessä johtavat siihen, että valvontakohteen tiedot eivät ole rekisterissä todenmukaiset. Esimerkiksi jos vastuuhenkilön vaihtumisesta ei ole ilmoitettu, sähköinen pöytäkirja valvonnasta ei lähde oikealle henkilölle.

2.3 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

Ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä painotettiin viestintää, toimijoiden neuvontaa ja ohjeistusta varmistamaan, että toiminta ja tuotteet ovat säännösten mukaisia. Korjaavat toimenpiteet kohdistettiin havaituista puutteista esiin nousseisiin asioihin. Myös siemenkaupan markkinavalvontaa tekevien ELY-tarkastajien vuosittaisella koulutuksella tähdätään siihen, että valvontakäynneillä tarkastajilla on valmius neuvoa ja ohjeistaa toimijoita.

2.3.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa tietoisuutta sertifioidun siemenen eduista sekä harmaan siemenen käytön riskeistä ja markkinoinnin laittomuudesta varmistettiin muun muassa tiedottamalla Ruokaviraston viljelijä uutiskirjeellä sekä somekanavissa.

Toimijoita muistutetaan rekisteröitymisvaiheessa ilmoittamaan toiminnassa tapahtuvista muutoksista rekisteritietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Säädösten tuntemusta varmistetaan myös sillä, että siemenen alkuperävalvonta tehdään heti alkuvuodesta ennen kylvöjä. Valvonnan aikaistamisella pyritään tietoisuuden lisäämiseen sertifioidun siemenen käytön riskeistä ja tätä kautta sertifioidun siemenen käytön edistämiseen.

Maahantuonnin osalta siementen maahantuojia neuvottiin ja annettiin ohjausta sekä päivitettiin nettisivuja.

2.3.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Siemenkaupan markkinavalvonnassa siemenlain rikkomuksista annettiin yhteensä kahdeksan markkinointikieltoa (Taulukko 6). Markkinointikiellot annettiin sertifioidun siemenen markkinoinnista sekä siemenerille, jotka eivät täyttäneet laatuvaatimuksia. Kirjallisia varoituksia siemenlain rikkomuksista annettiin myös kahdeksan. Varoitukset liittyivät jo tapahtuneeseen sertifioidun siemenen markkinointiin.

Hallinnollisesta pakkokeinosta lähtee toimijalle päätös, jossa esitetään asiaan liittyvä oikea menettelytapa. Siemenlain vastaisten internetmarkkinointien puutteiden korjaaminen varmistettiin tarkastamalla internetilmoitukset poistetuiksi hallinnollisten päätösten lisäksi.

Herneen siemenen alkuperävalvonnassa sertifioidun siementä ostaneille sekä vastaamatta jättäneille viljelijöille lähetettiin neuvonnallinen kirje, jossa sertifioidun siemenen käytön etuja ja harmaan siemenen käytön riskejä nostettiin esiin. Kirje lähetettiin 28 viljelijälle.

Rekisteröitymättömät toimijat ohjeistettiin ilmoittautumaan valvontarekisteriin sähköisen asiointipalvelu Toukon kautta tai lomakkeella. Toimijoille lähetettiin tietojen tallennuksen jälkeen rekisteriote sekä ohjeistus, miten tulee toimia toiminnan muuttuessa tai toiminnan päättyessä.

Taulukko 6. Siemenkaupan markkinavalvonnan keskeiset suoritteet ja tunnusluvut 2021 - 2025.

Suorite	2021	2022	2023	2024	2025
Tarkastukset	278	267	248	277	327
Huomautukset	3	1	-	-	1
Markkinointikiellot	21	20	5	15	8
Kirjalliset varoitukset	1	5	5	2	8
Seuraamusmaksu	2	-	3	-	-
Oikeustapauksia loppuun	-	1	-	-	-
Seuraamusten osuus tehdyistä tarkastuksista	10 %	10 %	5 %	6 %	5 %

Maahantuonnissa toimijoille ei annettu seuraamuksia. Jos maahan tuotavat siemenet eivät täytä vaatimuksia, siemenet palautetaan lähtömaahan tai hävitetään.

2.3.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Siemenkaupan markkinavalvonnan valvontasuunnitelman toteutumisprosentti oli korkea (Taulukko 7). Toteutumisprosentissa on vuosittain vaihtelua johtuen ELY-keskusten valvonta-aktiivisuudesta. Seuraamusten osuus tehdyistä tarkastuksista vaikuttaa vakiintuvan noin viiteen prosenttiin (Taulukko 6). Lasku vuodesta 2023 johtuu pääasiassa siitä, että havaittavissa oleva internet- ja lehtimarkkinointi on vähentynyt, jolloin markkinointikieltojakaan ei anneta.

Toimijarekisterin laaja päivitys aloitettiin loppuvuodesta 2025 ja jatketaan vuonna 2026. Päivityksen tarkoitus on saada toimijoiden yhteystiedot sekä toiminnassa tapahtuneet muutokset ajan tasalle.

Loppuvuodesta 2025 aloitettiin yhdessä Ruokaviraston muiden elintarvikesektoreiden kanssa ELY-keskusten (vuodesta 2026 alkaen elinvoimakeskusten) raportoinnin kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää raportointityökalu elinvoimakeskusten valtakunnallista valvontasuunnitelmaraportointia varten. Käytännössä raportointityökalulla saadaan sektoreittain suunnitellut ja toteutuneet tarkastus- sekä htp-luvut reaaliajassa valvonnan ohjaukseen, Ruokaviraston sektorin vastuuhenkilöille ja esimiehille, elinvoimakeskusten tarkastajille sekä -valvontapäälliköille. Hanke jatkuu vuonna 2026.

Elinvoimakeskusten raportoinnin -kehittämishankkeessa vähennettiin myös tulevien elinvoimakeskusten vuosittaisia valvontamääriä niiden ELYjen/elinvoimakeskusten osalta, jotka ovat kokeneet valvontamäärät ylimitoitetuksi. Samassa yhteydessä päivitettiin myös kertoimet, joilla valvontamäärät muunnetaan henkilötyöpäiviksi vastaamaan tarkemmin valvontoihin kuluva aikaa.

Siemenkaupan markkinavalvonnassa on laadittu automaattisen päätöksenteon kohde-ehdotus vuodelle 2026. Kohde-ehdotus liittyy siementoimijan koko Touko-rekisteröintiprosessin automatisointiin. Rekisteröintiprosessi on tällä hetkellä vain osittain automatisoitu.

2.4 Toiminnan resurssit

Valvontasuunnitelman mukaisiin suoritteisiin (htp) pääsivät Hämeen, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan teema-ELYt. Uudellamaalla tavoitteesta jäätin hieman. Valvontojen toteuma-aste oli 101 % koko Suomessa ja vuonna 2024 se oli 90%.

Ruokaviraston omia resursseja kohdennettiin valvonnan suunnitteluun ja ohjaukseen sekä vaativampien valvontatapausten hoitoon. Yhteistyötä tehdään muun muassa Ruokaviraston etäkauppatiimin kanssa.

Taulukko 7. ELY-keskusten suunnitellut ja tehdyt suoritteet (htp) sekä valvontasuunnitelman toteutumisprosentit vuonna 2025.

Ely-keskus	suunnitellut suoritteet 2025	tehdyt suoritteet 2025	valvontasuunnitelman toteutumis%
01 Uusimaa	30	28	93
02 Varsinais-Suomi	3	3	100
03 Satakunta	3	3	100
04 Häme	30	30	100
05 Pirkanmaa	3	3	100
06 Kaakkois-Suomi	3	2	67
07 Etelä-Savo	23	25	109
08 Pohjois-Savo	3	3	100
09 Pohjois-Karjala	3	4	133
10 Keski-Suomi	25	28	112
11 Etelä-Pohjanmaa	3	4	133
12 Pohjanmaa	3	3	100
13 Pohjois-Pohjanmaa	30	32	107
14 Kainuu	3	1	33
15 Lappi	3	1	33
Yhteensä	168	170	101

2.5 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

ELY-keskuksiin tehtiin yksi siemenkaupan markkinavalvonnan arviointi- ja ohjauskäynti (AJO). AJO-käynnin tavoitteena oli arvioida ELY-keskuksen siemenkaupan markkinavalvonnan toteutusta kokonaisuudessaan. Lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa siemenkaupan markkinavalvontaa tekevien tarkastajien työtapoja sekä saada Ruokavirastolle tietoa tarkastajien koulutusta ja ohjeistusta sekä valvonnan kehittämistä varten.

AJO-käynnin tuloksena ELY-keskuksen kehittämiskohteiksi merkittiin muun muassa sijaisuuden järjestäminen ja sijaisen osaamisen varmistaminen jatkossa. Lisäksi valvonnan kohdentaminen uusiin toimijoihin sekä toimijoihin, joita ei ole valvottu pitkään aikaan nousi kehittämiskohteeksi. Myös näytteenottoon liittyvien tarvikkeiden ajankohtaisista hankinnoista keskusteltiin.

ELY-keskus antoi Ruokavirastolle kehittämispalautetta Vasu-raportoinnista sekä koulutusmateriaalien tarkkuudesta. Lisäksi toivottiin pikaohjeita muun muassa valvontanäytteenottoon sekä kasvipassivalvontaan. Vaikka siemenkaupan markkinavalvonnan AJO-käynneillä harvemmin havaitaan poikkeamia, ne ovat tehokas tapa varmistaa ja parantaa työn laatua ja valvonnan vaikuttavuutta.

2.6 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Siemenkaupan markkinavalvonnassa kolmivuotinen teemoittaminen jatkuu. Valvontasuunnitelma on päivitetty ja se on voimassa vuoteen 2028 asti. Valvonnan painopisteet pyritään valitsemaan entistä enemmän riskiperusteisesti ja myös valvontakohteiden valintaa ja suuntaamista entistä paremmin riskiperusteisesti pyritään kehittämään.

Valvontaa suunnataan seuraavina vuosina muun muassa seuraavien pohjalta:

- Siemenen alkuperävalvonta on saanut positiivista palautetta siemenpakkaamoilta ja ELY-keskuksista. Siemenen alkuperävalvontaa jatketaan vuosittain kohdentaen valvontaa eri kasvilajeihin.
- Valvontaa jatketaan kuten ennenkin eli puututaan ilmi tuleviin harmaan siemenen markkinointiin, seurataan ilmoittelua eri tiedotuskanavissa, kohdennetaan valvontaa mm. hylättyjen siemenviljelysten tai kauppaerien sadon käyttöön ja niihin pakkaamoihin, jotka eivät pyydettyssä aikataulussa ilmoita varastojensa suuruutta sekä edistetään siementoimijoiden rekisteröitymistä sähköisen Touko-järjestelmän kautta.
- Lisäksi osallistutaan mm. etäkaupan valvonnan kehittämiseen sikäli kuin käytössä olevat resurssit sallivat

Etävalvonta lisääntyy etämyynnin kasvun takia. Etävalvonnalla on kuitenkin vaikea korvata kaikkea paikan päällä tehtävää valvontaa, sillä havaintojen todentamisen ja näytteenoton vuoksi myös toimijoiden luona on käytävä. Etävalvontaan tullaan hyödyntämään projektiluonteisesti Ruokavirastolle hankittuja valvontakoneita.

Koulutukset ja neuvottelutilaisuudet on toteutettu etänä ELY-keskusten enemmistön toiveen mukaisesti. Näin säästetään kustannuksia ja resursseja. Paikan päällä tapahtuvat tapaamiset mahdollistavat tietojenvaihtoa ja keskustelua tarkastajien ja Ruokaviraston välillä kuitenkin paremmin kuin etätapaamiset. Tämän vuoksi uusien tarkastajien ohjauksen järjestetään jatkossa vuosittain paikan päällä ja niihin ovat tervetulleita kertaamaan asioita myös siemenvalvontaa pidempään tehneet tarkastajat tarpeen mukaan. Siemenkaupan markkinavalvonnan uusille tarkastajille suunnattu verkkokoulutus on laajennettu kaikkien tarkastajien käyttöön.

3 GM-VALVONTA

Siemenyksikön GM-valvontasuunnitelman mukaisesti näytteet GM-määrittystä varten otettiin neljästä rapsierästä sekä kahdesta auringonkukkaerästä (taulukko 1). Erien alkuperämaa oli muu kuin Suomi. Näytteet lähetettiin muuntogeenisen organismin osoittamista, tunnistusta ja määrittystä varten tutkittavaksi Ruokaviraston kemianlaboratorioon. Saatujen tulosten perusteella näytteissä ei todettu muuntogeenistä organismia.

Suomeen EU:n ulkopuolelta tuotavien siementen osalta varmistetaan, että lajikkeet eivät ole GM-lajikkeita.

4 SIEMENTEN SERTIFIINTI

4.1 Kylvösiementen sertifiointi-, viljelystarkastus- sekä kenttäkoetoiminta

Sertifiointiin liittyvät tarkastukset pystyttiin tekemään aikataulujen mukaisesti. Viljelystarkastuksen tarkastajien riittävydessä oli edelleen ongelmia, mutta kaikki tarkastukset pystyttiin tekemään kasvukaudella. Siemenyksikön oma henkilökunta teki poikkeuksellisen paljon viljelystarkastuksia aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Viljelystarkastus tehtiin 2 771 siemenviljelykselle vuonna 2025, kun vuonna 2024 viljelystarkastus tehtiin 2 661 siemenviljelykselle. Viljelystarkastukseen pyydetty kokonaispinta-ala oli vuonna 2025 yhteensä 39 921 hehtaaria ja hyväksyty pinta-ala oli 38 706 hehtaaria. Siemenviljelyksen koko oli vuonna 2025 keskimäärin 14,5 ha. Liikkeiden viljelystarkastajat tarkastivat 107 siemenviljelystä, edellisvuonna 22.

Näytteenottajat ottivat vuonna 2025 yhteensä 5 229 virallista näytettä sertifiointia varten. Näytteistä yli puolet (2 851) oli liikkeiden omien näytteenottajien ottamia. Siemenliikkeiden näytteenottajien valvomiseksi otetaan valvontanäytteitä. Tavoitteena on ottaa valvontanäyte 5 % liikkeiden näytteenottajien käsin kairalla ottamista näytteistä. Niissä siemenpakkaamoissa, joissa on omia näytteenottajia, näytteet otetaan käytännössä automaateilla. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä päästä 5 % valvontanäytteenottoon. Siemenperunasta otettiin yhteensä 615 näytettä.

Sertifiointipäätöksiä tehtiin 9 776, viljelystarkastuspäätöksiä 2 771 ja kenttäkoetarkastuksia 996 kappaletta. Sertifioidut kilot nousivat nurmi- ja rehukasveilla, öljy- ja kuitukasveilla sekä perunalla ja laskivat viljoilla edelliseen vuoteen verrattuna (taulukko 8).

EU:lta haettiin itävyyspoikkeusta ohralle, vehnälle, härkäpavulle, rypsilille ja puna-apilalle, alsikeapilalle. Poikkeus saatiin haetuille lajeille ja lajikkeille.

Sertifiointin vaatimusten täyttymisen toteamiseksi tarkastettiin Ruokaviraston koekentällä 547 näytettä. Verrannekokoelman ylläpitoa varten tarkastettiin 86 näytettä. Lisäksi tehtiin 8 tarkastusta OECD:n asettamien jälkitarkastusvaatimusten täyttämiseksi, viisi tarkastusta siemenliikkeiden viljelystarkastajien valvomiseksi, 97 tarkastusta Luonnonvarakeskuksen (LUKE) viljelyarvokokeissa olevien näytteiden lajikeaitouden varmistamiseksi. Markkinavalvontaan liittyviä näytteitä oli yksi. Verrannenäytteitä kaikille edellä mainituille näytteille oli 225 kappaletta.

Taulukko 8. Sertifioidut kilot vuonna 2022 -2025.

Lajiryhmä	2022	2023	2024	2025
Viljan siemenet	65 539 437	68 668 620	71 105 269	70 818 867
Nurmi- ja rehukasvit	8 283 968	10 332 272	7 369 026	9 157 200

Öljykasvit	1 002 485	568 355	609 068	756 435
Peruna	20 003 738	21 913 882	23 646 583	24 683 017

4.2 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

Siementen sertifiointiprosessissa tarkastettiin kylvösiemenviljelysten kelpoisuus siementuotantoon, kenttäkoetarkastuksessa lajikeaitous ja siementen sertifiointissa erien laatuominaisuudet.

4.2.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Viljelystarkastuksessa hylättiin 2,3 % tarkastukseen pyydetystä pinta-alasta. Suurin hylkäyssyy oli hukkakaura. Toiseksi eniten hylkäyksiä aiheutti lajikeaitous.

Hukkakauran aiheuttamat hylkäykset johtuvat hukkakauran leviämisestä siementuotannossa oleville pelloille. Hukkakauralla on paljon erilaisia leviämisteitä. Kun tarkastellaan siementuotantoa, leviäminen tapahtuu todennäköisesti tulvavesien mukana, naapureiden pelloilta, eläinten kuljettamana tai esimerkiksi eläinten talviruokinnassa tai peittämättömistä viljakuormista. Lajikeaitoudesta hylkäykset johtuivat tietyn lajikkeen kantasiemenessä olevista ongelmista.

Sertifiointiin liittyvässä lajikeaitouden tarkastamisessa (kenttäkoetarkastuksessa) kuusi näytettä pudotettiin siemenluokassa lajikeaitouden vuoksi. Muut näytteet täyttivät siemenluokalleen asetetut lajikeaitouden vaatimukset.

Kaikki OECD-jälkitarkastusnäytteet täyttivät markkinoitavalle siemenelle asetetut vaatimukset. Liikkeiden viljelystarkastajien työn valvomiseksi tehdyissä kenttätarkastuksissa ei havaittu lajikeaitouteen liittyviä puutteita.

Viljelyarvokokeiden näytteissä kolme oli väärää lajiketta ja kolmessa oli huomattava aitousongelma.

4.2.2 Puutteiden analyysi

Puutteellisesti tehdyn näytteenoton tai viljelystarkastuksen suurin riski on se, että väärin perustein hylätään erä tai viljelys, joka olisi pitänyt hyväksyä tai hyväksytään erä tai viljelys, joka olisi pitänyt hylätä. Jos erä tai viljelys hyväksytään väärin perustein, siemenen pakkaajalle ja siemenen ostajalle voi aiheutua taloudellisia menetyksiä. Pakkaajalle voi aiheutua reklamaatioita, joiden seurauksena pakkaajan on korvattava esimerkiksi käytetty kylvösiemen tai pahimmassa tapauksessa korvattava hukkakauran torjuntakustannuksia usean vuoden ajan. Viljelijälle taas voi aiheutua satotappioita ja lisätyötä. Pakkaajan kannalta pahin asia on kuitenkin todennäköisesti maineen menetys, joka voi heijastua tulevien vuosien siemenkauppaan. Haitalliset seuraukset voivat heijastua kokon pakkaamoketjuun tai sertifioituun siemeneen yleensä.

Jos erä hylätään väärin perustein, myös siitä aiheutuu pakkaajalle ja siemenen tuottajalle merkittävää taloudellista haittaa.

Lajikeaitousongelmat voivat aiheuttaa suuria taloudellisia tappioita siemenpakkaamoille, koska ongelmat eivät ole siemenen kunnostuksella korjattavissa, vaan ne jatkuvat ja yleensä vielä pahenevat sukupolvesta toiseen edettäessä. Viljelyarvokokeissa aitousongelmat voivat johtaa väärin tutkimustuloksiin ja sitä kautta virheellisiin lajikeluetteloön hyväksymistä koskeviin päätöksiin

EU:n alueelta markkinoitavat erikoiskasvien siemenien käyttöä on lisätty ympäristökorvauksen lohkokohtaisten toimenpiteiden vuoksi. Tällaisissa siemenissä on lisääntynyt hukkakauran leviämiskasvi. Muun muassa saneerauskasvien ja monimuotoisuuspeltojen tuki houkuttelee viljelijöitä viljelemään lajeja, joiden siementuotantoa ei ole Suomessa. Näiden uusien lajien mukana on saattanut levitä tiloille myös erittäin haitallisia rikkakasveja kuten rikkakananhirssiä ja viherpantaheinää. Erityisesti haitalliset rikkakasvit ovat aiheuttaneet kyselyitä näiden lajien leviämisestä ja torjunnasta.

Aloittavilla tai vähän tarkastuksia tekeville tarkastajilla esiintyy suhteessa tehtyihin tarkastuksiin tai näytteenottoihin enemmän puutteita kuin kokeneilla tarkastajilla. Puutteiden syynä on mm. kiire, ohjeistuksen puutteet, puutteet tarkastajan tiedoissa ja taidoissa sekä inhimilliset erehdykset.

Sertifiointissa ja vakuustodistuksissa puutteet johtuvat siitä, että jossain prosessin vaiheessa on annettu virheellistä tietoa, tai asiakas on antanut uutta tietoa, joka ei ole kulkenut siihen kohtaan sertifiointiprosessia, jossa asiaa sillä hetkellä käsitellään.

4.3 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

4.3.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Siemenperunan neuvottelupäivä pidettiin tammikuun lopussa Oulussa. Aiheina oli sovittujen asioiden seuranta, ajankohtaista Ruokavirastosta ja MMM:stä sekä miten varmistetaan, että ankeroinnäytteet saadaan otettua ajoissa, pienten viljelyalojen hinnoittelu, viennin ja sisämarkkinakaupan mahdollistaminen sekä yhteenveto EU:n alueella todetuista karanteenituhoojista.

Siemenalan neuvottelupäivät pidettiin joulukuun puolivälissä Loimaalla. Erityisaiheena oli peittäusainetilanne ja siihen mahdollisesti tulevat muutokset tulevina vuosina, aiheesta piti esityksen Heli Anttila Tukesista. Ruokavirastosta oli kutsuttuna Merja Vala, Taina Peltola ja Sari Mäkilä ja toimijoilla oli mahdollisuus keskustella Touko- ja Elmo-tietojärjestelmien tuomista haasteista. Muina aiheina oli Ruokaviraston ja maa- ja metsätalousministeriön kuulumiset, v. 2025 kasvukauden kasvuolosuhteita sekä sen vaikutusta sadon laatuun ja itävyyteen, itävyysoikeuden hakeminen, liikkeen mahdollisuus käyttää omia viljelystarkastajia, lajikeluetteloasiat sekä EU:n uuden lisäaineistolainsäädännön tilanne.

Siemenpakkaamoille järjestettiin kaksi koulutusta, toinen Loimaalla ja toinen etänä. Koulutukset pidettiin pakkaamoiden vastuuhenkilöiden vaihtuessa sekä uuden pakkaamon aloittaessa toiminnan.

Siemenviljelijöitä varten päivitettiin siemenviljelijän muistilista, jossa lyhyesti kuvattiin siemenviljelyksille asetetut vaatimukset sekä esimerkkitalanteita. Pakkaamoiden sopimustalajilijöilleen järjestämiin koulutuksiin osallistuttiin esitelmän pitäjänä, ja useamman oppilaitoksen oppilaita kävi tutustumassa siemenyksikön ja -laboratorion toimintaan. Kasvinsuojeluseuran kasvinsuojelupäivässä pidettiin esitys 'Rikkakananhirssi ja haitalliset

rikkakasvit lainsäädännön näkökulmasta'. Kasvitaidon ja kasvitiedon vieraslajwebinaarissa (Proagria) pidettiin esitys rikkakananhirssistä ja viherpantaheinästä. MTK Varsinais-Suomen peltokasvifoorumissa pidettiin esitys rikkakananhirssin ja muiden vieraslajien torjunnasta. Siementen maahantuojuille pidettiin työpaja uhkaavasti leviävät rikkakasvit (ULRIKA) -tutkimusohjelman siemenerätutkimuksen tuloksista. Lisäksi ULRIKA siemenerätutkimuksesta pidettiin yritysکوhtainen koulutus ja tutkimuksen tuloksia esiteltiin myös Kasvinsuojeluseuran syyspuintitilaisuudessa.

4.3.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Viljelystarkastuksissa hylättiin 2,4 % tarkastetusta pinta-alasta vuonna 2025. Vuosina 2014-2024 on hylätty 2,30 – 4,39 % tarkastetusta alasta. Vuonna 2025 hukkakauran takia hylättiin viljelystarkastetusta alasta 0,70 % (277 ha). Kasvukausina 2010-2024 on hylätty hukkakauran takia 0,97-2,6 prosenttia tarkastetusta pinta-alasta.

Siemenerien sertifiointissa tehtiin 286 hylkäävää päätöstä. Edellisenä vuotena hylkääviä päätöksiä tehtiin 351. Hylkäykset johtuivat erien alhaisista itävyyksistä. EU:sta haettiin ja saatiin itävyyspoikkeus ohralle, vehnälle, härkäpavulle, puna-apilalle, alsikeapilalle ja rypsilille. Itävyyspoikkeus oli voimassa 30.6.2025 saakka. Perunan mukulatarkastuksessa yhtään osaerää ei hylätty.

4.3.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Viljelystarkastuksessa ja näytteenotossa tarkastajien toimintaan pyritään vaikuttamaan koulutuksilla, arviointi- ja ohjauskäynneillä, palautteella ja ohjeistuksella.

Viljelystarkastuksessa ja näytteenotossa havaittuja puutteita käsitellään aina seuraavissa järjestettävissä koulutustilaisuuksissa ja tarkastajille annetaan kirjallinen yleinen palaute ja tarvittaessa henkilökohtainen palaute.

Viljelystarkastus- ja näytteenottotyössä havaitut puutteet kirjattiin ja niistä annettiin palautetta sekä tehtiin korjaavia toimenpiteitä. Näytteenottopöytäkirjoista kirjattiin poikkeamia, nämä kirjaukset pitivät sisällään hyvin erilaisia tapauksia. Poikkeamista voidaan antaa joko välitöntä palautetta tai niistä annetaan palautetta tarkastajille ennen seuraavaa tarkastuskautta.

Viljelystarkastajille järjestettiin kasvukaudella koulutuksia Loimaalla ja teamsilla. Toukokuun lopussa järjestettiin mobiiliviljelystarkastussovelluksen käyttökoulutusta niille tarkastajille, jotka ottivat sovelluksen käyttöön. Kokeneille viljelystarkastajille järjestettiin heinäkuussa Loimaalla kaksi koulutusta, jotka sisälsivät lajikekoulutusta Ruokaviraston koekentällä. Lajiryhmien laajentajille järjestettiin yksi koulutuspäivä Loimaalla ja siemenperunatarkastajille koulutus pidettiin teamsilla. Uusille tarkastajille järjestettiin ensin teoriakoulutusta teamsilla ja sen jälkeen kaksipäiväinen koulutus paikan päällä Loimaalla. Kaikkiin koulutuksiin liittyivät kokeet, joissa tarkastajien on osoitettava ammattitaitonsa lajikeaitoudessa, hukkakauratunnistuksessa ja viljelystarkastusten säännöissä. Kaikki tarkastajat suorittivat kokeet Pinja-koulutuslustalla.

Kokeneille näytteenottajille järjestettiin koulutukset Kauhajoella, Kiuruvedellä, Janakkalassa ja Loimaalla. Kokeneet näytteenottajat osallistuivat aktiivisesti näihin koulutuksiin. Uusille näytteenottajille järjestettiin kaksipäiväinen koulutus Loimaalla. Koulutuksessa käsitellään näytteenoton yleiset vaatimukset, näytteenottotekniikat ja välineet sekä käydään

pakkaamossa ottamassa näytteitä. Lisäksi uuden näytteenottajan on otettava vähintään 5 näytettä kokoneen näytteenottajan ohjauksessa.

Mobiiliviljelystarkastusta käyttivät kaikki viljelystarkastajat lukuun ottamatta perunatarkastajia. Perunan mobiiliviljelystarkastusta ei pystytty resurssien puutteen vuoksi kehittämään loppuun saakka. Käytössä mobiiliviljelystarkastussovelluksessa havaittiin joitakin puutteita, mutta pääosin se toimi kohtuullisesti. Erityisesti sovellus nopeutti tarkastustulosten saamista pakkaamoille ja viljelijöille ja myös viljelystarkastuspäätösten tekemistä.

4.4 Toiminnan resurssit

Siemensertifiointissa työskentelee siemenen laatujaoston henkilökunta, mutta lisäksi osa siemenyksikön henkilöstöstä tekee sertifiointiin liittyviä tehtäviä. Viljelystarkastukset ja näytteenoton tekevät valtuutetut tarkastajat, joiden kanssa tehdään ostopalvelusopimus. Lisäksi joillakin siemenpakkaamoilla on omia näytteenottajia ja viljelystarkastajia. Eläköityminen on alkanut myös siemenyksikössä ja kokeneita asiantuntijoita on jäänyt ja jäämässä eläkkeelle tulevana vuosina. Harjoittelijoita oli kolme, joista kaksi koekentällä ja yksi viljelystarkastuksissa. Siemenyksikön henkilökunta osallistui aktiivisesti siemenlaboratorion töihin syksyn ajan. Muutama pidempi poissaolo aiheutti lievää resurssipulaa.

Siemenliikkeitä kannustettiin kouluttamaan ja käyttämään omia viljelystarkastajia, sillä yksityisiä tai neuvontajärjestöjen tarkastajia alkaa myös eläköityä ja tarkastajista on ollut pulaa tietyillä alueilla. Siemenliikkeiden omien tarkastajien määrä on kasvussa. Puutetta kattamaan käytettiin myös Ruokaviraston omia tarkastajia.

4.5 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

Näytteenottajien ohjaus- ja arviointikäynneillä ei havaittu poikkeamia Ruokaviraston antamiin ohjeisiin verrattuna (taulukko 9). Näytteenottajia neuvottiin jo ohjaus- ja arviointikäyntien aikana. Vain osa suunnitelluista AJO-käynneistä toteutettiin, sillä kokoneiden näytteenottajien käytännön koulutuksien laskettiin vastaavan arviointi- ja ohjauskäyntejä. Kokoneiden näytteenottajien koulutuksiin osallistui yhteensä 49 näytteenottajaa ja uusien näytteenottajien koulutuksiin osallistui yhteensä 5 uutta näytteenottajaa.

Siemenyksikön omaan toimintaan kohdistui 2 sisäistä auditointia, joiden aiheina olivat siemenen näytteenotto, ulkomaiset erät ja siemenen laatuun liittyvät riskit verrannevarastossa säilyttämisen aikana.

Auditoinneissa havaittiin poikkeamia ja kehittämiskohteita. Poikkeamia on korjattu ja kehittämiskohteita on kehitetty mahdollisuuksien mukaan.

Taulukko 9. Siemenen sertifiointin arviointi- ja ohjauskäynnit (AJO) vuonna 2025

AJOn kohteena ollut viranomainen	AJOjen määrä	Teemat	Keskeiset havainnot
Valtuutetut ja liikkeiden näytteenottajat	9	Ruokaviraston antamien ohjeiden noudattaminen.	Noudatettiin annettuja ohjeita, joitakin yksittäisiä puutteita, joissa tarkastajia neuvottiin. Vain osa suunnitelluista AJO-käynneistä toteutettiin, sillä koulutusten katsottiin kattavan AJOjen tavoitteet.
Valtuutetut ja liikkeiden viljelystarkastajat	1	Ohjeiden noudattaminen, alle 3 vuotta tarkastaneet yksityiset viljelystarkastajat. Kohdistui yksityiseen siemenperunatarkastajaan.	Annettuja ohjeita noudatettiin. Tarkastajan työmäärä on lisääntynyt vuosittain ja käynnillä todettiin osaamisen olevan edellytetyllä tasolla.

4.6 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Mobiiliviljelystarkastussovelluksen laajentaminen siemenperunatarkastajille aloitetaan uudelleen tauon jälkeen 2026 ja sovellus pyritään saamaan käyttöön viljelystarkastuksille 2027.

Valtiovarainministeriöstä saatiin loppuvuodesta 2021 päätös rahoituksesta Ruokaviraston digitalisaatiohankkeisiin (ns. SALLI-hanke). Rahoitus jatkuu vuoteen 2026. Vuonna 2025 rahoituksella määriteltiin viljelystarkastusten käsittelyä ja päätöksenteon automatisointia Elmoissa sekä perunan varastotarkastuspäätökset ja siemensertifiointiin liittyvät analyysitodistukset automatisoitiin. SALLI 2-hankkeelle ei ole saatu rahoitusta.

Siemenyksikön henkilökunnan ikärakenteesta johtuvat eläköitymiset pyritään huomioimaan kiinnittämällä erityistä huomiota sijaisuuksiin ja osaamisen siirtoon.

5 SIEMENPAKKAAMOTOIMINTA

5.1 Pakkaamojen hyväksymismenettely

Kylvösiemenen pakkaaminen markkinointia varten on luvanvaraista. Pakkausluvan myöntämisen edellytyksenä on Ruokavirastolle tehty hakemus, hakijan toimitiloissa tehty tarkastus sekä pakkaamon henkilökunnan hyväksytyksi suorittama kirjallinen ammattitaitokoe. Vanhojen pakkaamoiden osalta tarkastus tulee tehdä vähintään kerran kymmenen vuoden aikana ja tarkastuksia kohdennetaan riskiperusteisesti pakkaamoihin.

Vuoden lopussa hyväksyntä oli voimassa 129 pakkaamolla (taulukko 10). Hakemuksia jätettiin vuoden aikana yksi ja tarkastuksia tehtiin 20.

Taulukko 10. Siemenpakkaamoiden lukumäärä vuosina 2021-2025.

Pakkaamot	2021	2022	2023	2024	2025
Pakkauslupia voimassa 31.12. (kpl)	139	131	130	130	129
Hakemuksia jätetty	11	79	27	9	1
Tarkastuksia tehty	10	22	14	23	20
Lupa myönnetty	8	81	116	10	1
Lupaa ei myönnetty/keskeytyi	-	1	-	-	-
Lupa peruttu	-	-	-	-	-

5.2 Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet

5.2.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Kahdelle siemenpakkaamolle järjestettiin koulutusta, toinen koulutus pidettiin Loimaalla paikan päällä ja toinen teamsilla.

Koulutusten aiheet koskivat sertifiointiprosessin ja pakkaamoluvan perusasioita. Pinjakoulutuslupien osalta on viety aineistoa ja tehty kokeet pakkaamoiden henkilökunnalle. Kokeet on laadittu erikseen eri lajiryhmille.

5.2.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Vuoden aikana tehdyissä vanhojen pakkaamoiden tarkastuksissa havaitut puutteet korjattiin annettujen aikataulujen mukaisesti.

Ruokaviraston toiminta lähtee valmentavasta otteesta, mikä vaatii pakkaajilta omatoimisuutta havaittujen puutteiden korjaamisessa ja ymmärrystä siitä, että valvonnan yhtenä tarkoituksena on parantaa toiminnan laatua.

5.3 Toiminnan resurssit

Siemenpakkaamotoiminnan hyväksynnät tarkastuksineen hoidetaan siemenyksikön siemenen laatujaoston omana työnä. Etätarkastuksia on tehty tiettyjen korjaamistoimenpiteiden tarkastamiseen. Pakkaamotarkastusten yhteydessä on tehty yhteistyötä luomuvalvonnan kanssa. Siemenpakkaamoiden, jotka pakkaavat myös luomusiementä, vuositarkastus on tehty samalla kertaa pakkaamotarkastuksen kanssa.

5.4 Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit ja muu saatu palaute

Siemenpakkaamotoimintaan ei kohdistunut auditointeja eikä arviointi- ja ohjauskäyntejä.

5.5 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Pakkaamoiden tarkastuksia jatketaan tekemällä 10-15 tarkastusta vuosittain vanhoihin pakkaamoihin ja uudet pakkaamot tarkastetaan ennen toiminnan aloittamista. Lisäksi tehdään riskiperusteista valvontaa ja yhteistyötä jatketaan luomuvalvonnan kanssa siemenpakkaamoiden osalta.

6 LAJIKKEET

6.1 Lajikkeiden rekisteröinti

Lajikeluetteloon hyväksyttiin pohjosiin kasvuolosuhteisiin soveltuvia lajikkeita, joita oli kaikkiaan 30: 2 kauraa, 6 ohraa, 1 ruis, 6 kevätvehnää, 3 syysvehnää, 3 hernettä, 2 sinimailasta, 2 nurminataa, 2 kevätropsia, 1 kevättrypsi ja 2 öljyhamppua. Lisäksi hyväksyttiin yksi alkuperäiskasvilajike hampusta sekä 130:n ruokapaprikalajiketta erityisiin viljelyolosuhteisiin kehitettyinä vihanneslajikkeina. Uusia kasvilajikeoikeussuojauksia myönnettiin 11 uudelle lajikkeelle: 2 kauralle, 3 ohralle, 4 vehnälle ja 2 herneelle.

6.2 Lajiketestaustoiminta (DUS)

Lajiketestauksessa oli mukana 74 uutta kasvilajiketta, joista 26:lle laadittiin lajikekuvaus. Testauksessa oli ensimmäistä kertaa mukana lajike, jolle EU:n kasvilajikevirasto oli tilannut tarkastuksen. Alkuperäiskasvilajikkeille tehtiin neljä maatiaislajikkeiden kuvaustutkimusta.

6.2.1 Toiminnan ja tuotteiden säännöstenmukaisuus

DUS-testatuista lajikkeista viisi ei erottunut toisen testausvuoden jälkeen kaikista verranteena olleista lajikkeista, ja kolme lajiketta ei erottunut kolmannen testausvuoden jälkeen. Yhden ohralajikkeen erottuvuus varmistettiin Saksan Bundessortenamtissa proteiinikoostumuksen perusteella. Yhtenäisyyden vuoksi hylättiin neljä lajiketta.

Lajikkeita, jotka eivät täytä DUS-testin vaatimuksia, ei voida hyväksyä lajikeluetteloon eikä niille voida myöntää kasvinjalostajanoikeutta. Asiakkaan ei ole käytännössä mahdollista itse selvittää jalostuslinjansa erottuvuutta, minkä vuoksi DUS-testi juuri tehdään. Esimerkiksi viestinnän keinoin ei täysin voida poistaa lajikkeiden hylkäystä. Suurin osa toimijoista on pitkäaikaisia ja he ovat pääsääntöisesti tietoisia lajikkeille ja niiden testaamiselle asetetuista vaatimuksista.

DUS-testauksen laadun valvomiseksi tehtiin Ruokaviraston sisäinen arviointi koekenttien kunnosta kasvukauden aikana. Kaikki kasvustot todettiin niin hyväkuntoisiksi, että niistä saatiin luotettavat tulokset. Lisäksi tehtiin yksi sisäinen auditointi, jossa ei havaittu poikkeamia. Kehittämisehdotukset otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

6.2.2 Muutokset seuraavien vuosien toimintaan

Ruokavirasto ilmoitti lopettavansa vuodesta 2024 lähtien syysrukiin, syysvehnän ja puna-apilan DUS-testauksen. Puna-apiloiden tetraploidien lajikkeiden testaus saatiin päätökseen 2025, diploidien lajikkeiden jo tilattujen näytteiden testaus jatkuu edelleen. Syysrukiin ja syysvehnän testaukset ovat jo päättyneet.

Testauksen vastuuhenkilöiden ikääntyessä kiinnitetään erityistä huomiota uusien henkilöiden kouluttamiseen työn jatkajaksi.

Ilmastonmuutoksen alkaessa vaikuttaa kasvuoloihin pyritään ylläpitämään ja kehittämään koekentän kasvukuntoa ja erityisesti sen vesitaloutta.

7 MUUTOSTRENDIT SIEMENTARKASTUKSESSA

Siementarkastuksessa on käynnissä useampia muutoksia, jotka vaikuttavat toimijoihin, viranomaiseen sekä toimijoiden ja viranomaisen väliseen työnjakoon.

Valtionhallinnon resurssien niukkeneminen vaikuttaa koko Ruokavirastossa. Henkilöresurssien väheneminen pidentää toimitusaikoja. Toisaalta it-teknologian ja tekoälyn nopea kehitys ja käyttöönotto saattavat lähitulevaisuudessa korvata henkilöresursssia.

Viljelijöiden heikko taloudellinen tilanne vaikuttaa siemenkauppaan, mutta erityisesti siemenperunan sisämarkkinakauppa korvasi kotimaan markkinoiden kysyntää ja kysyntä tulee mahdollisesti jatkumaan.

Muuttuva ilmasto vaikuttaa viljelykasvien laji- ja lajiketyyppien valikoimaan, kun syysmuotoisten lajien ja lajikkeiden viljely lisääntyy. Syysmuotoisten viljelykasvien lisääntyminen saattaa aiheuttaa painetta myös Ruokaviraston tuottamien palveluiden valikoimaan ja palveluiden tarpeen ajankohtiin. Kasvukausien aikaistuminen vaikuttaa tarkastusten aikaistumiseen ja koko siementarkastusprosessin toiminta-aikoihin.

EU-direktiivien lisäysaineistolainsäädäntö siirtyi trilogi-vaiheeseen, todennäköisesti säädökset tulevat voimaan aikaisintaan 2029, mahdollisesti vasta 2031. Säädökset toteutetaan todennäköisesti EU-asetuksena ja mahdollisesti valvonta-asetus tulee osaksi siemensäädöksiä, mikä jättää vähemmän liikkumatilaa kansalliselle lainsäädännölle. Säädösten liberalisointiehdotukset korostavat toimijoiden oman tekemisen merkitystä ja lisäävät toimijoiden vastuuta. Kuluttajille suunnattu siemenkauppa todennäköisesti vapautuu eniten.

Digitalisaatiohankkeet ja toiminnan automatisointi etenevät edelleen automatisaatioon annetun erillISRahoituksen turvin. Asiakkaille muutos näkyy toiminnan nopeutumisena. Monilta osin toiminta on muuttunut riippumattomaksi postista, mikä lisää asiakkaiden kannalta toiminnan luotettavuutta ja nopeutta. Siemenen digitalisaation jatkohankkeet liittyvät mm. paikkatietoon (mm. hukkakaura, maanäytteen otto) tavoitteena ottaa digitaaliset kartat käyttöön. Hankkeita jatketaan edelleen ns. prove of concept-periaatteella (POC). Lisäksi jatketaan toiminnan sähköistämistä niiltä osin kuin se on vielä kesken (mm. mobiiliviljelystarkastus siemenperunalle, viljelystarkastus- ja varastoilmoitukset, sertifiointipäätösten automatisointi).

It-järjestelmien teon ja ylläpidon kustannukset sisällytetään yksittäisiin suoritteisiin, mikä nostaa asiakkailta perittyjä hintoja. Kaikkea it-kehittämistä harkitaan kustannus-hyöty-perusteella.

Siemenyksikön resurssit ovat ohuet ja varamiesjärjestelmä haavoittuva. Henkilöstö ikääntyy ja monen työntekijän on mahdollista eläköityä alkaen vuodesta 2026. Henkilöresurssien niukkuus näkyy myös siemenlaboratoriossa ja kumppanitoimijoissa, esimerkiksi viljelystarkastajien määrissä on ollut vajausta. Henkilöstön monitaitoisuus ja osaaminen korostuvat. Digitalisaatio ja sen mahdollistama automatisaatio helpottavat resurssipulaa. Toteutuksessa olevat hankkeet työllistävät määrittely-, toteutus- ja testausvaiheissa sekä valmistuttuaan pari vuotta lisääntyvän neuvontatarpeen takia.

Tutkimus- ja tiedontarve lisääntyvät toimintaympäristön muutoksen, huoltovarmuuden ja valkuaiskasvituotannon merkitysten korostuessa ja ilmastonmuutoksen lieveilmiöiden myötä. Siemenyksikössä ja siemenlaboratoriossa pyritään omalta osaltaan vastaamaan tiedontarpeeseen. Käynnissä on hanke, jossa selvitetään herneen ja härkäpavun itävyyden säilymistä pitkäaikaissäilytyksessä. Hankkeen tavoitteena on selvittää näiden lajien kelpoisuutta huoltovarmuusvarastoitaviksi. Siemenyksikkö osallistuu myös Luken vetämään rikkakananhirssiä koskevaan tutkimushankkeeseen.

Kansainvälinen ja EU-maiden, erityisesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen yhteistyö ja tiedonvaihto jatkuvat ja mahdollistavat yhteistä toiminnan kehittämistä ja valvontaa.

Taulukko 11. Siementarkastusta koskevat suunnitellut toimenpiteet vuosina 2025-2029.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2025	2026	2027	2028	2029
Tehtävien jatkuva priorisointi (uusi lainsäädäntö, josta tehtävien uudelleentarkastelua, resurssipula)	x	x	x	x	x
Elinvoimakeskusten teemoittaminen ja mahdollinen etä-kaupan valvonnan keskittämisen tarkastelu	x	x	x	x	x
Riskiperusteisuuden vahvistaminen markkinavalvonnassa, ml. uuden lisäysaineistolainsäädäntö huomioiminen	x	x	x	x	x
Kylvösiemenen alkuperävalvonta	x	x	x	x	x
Viestintä	x	x	x	x	x
Uusien osioiden sisällyttäminen avoimeen tietoon/	x	x	x	x	
Pakkaamokatselmusten uudistaminen (riskiperusteisuus ja uusi lainsäädäntö)	x	x	x	x	x
Tutkimustulosten, pyyntöjen, rekisteröintien, päätösten automatisointia (mm. UP, markkinavalvonta, viljelystarkastus)	x	x	x	x	
Siemenperunan sisällyttäminen mobiiliviljelystarkastussovellukseen	x	x	x		
Paikkatiedon käyttöönotto; POC, selvitykset ja määrittelyn aloitus; maanäytteenotto ja viljelystarkastus	x	x	x		
Kustannustehokkuuden lisääminen	x	x	x	x	x
Varautuminen väheneviin resursseihin ml. osaamisen jako ja tehtävänkuvien laajentaminen	x	x	x	x	x
Tutkimushankkeet, huoltoherne	x	x	x	x	
Tutkimushankkeet, rikkakananhirssi	x	x			

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har satts upp och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO

Puh. 029 530 0400 (vaihde)

ruokavirasto.fi

Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET

Tfn 029 530 0400 (växel)

livsmedelsverket.fi

FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND

Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)

foodauthority.fi

Business ID: 2911686-7